

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 17.12.2010
COM(2010) 776 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με τις διαδικασίες κοινοβουλευτικού ελέγχου των δραστηριοτήτων της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από κοινού με τα εθνικά κοινοβούλια**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή: Το ζήτημα του κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ευρώπης.....	3
2.	Κοινοβουλευτικός έλεγχος των δραστηριοτήτων της Ευρώπης στο τρέχον πλαίσιο..	5
2.1.	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.....	5
2.2.	Εθνικά κοινοβούλια	6
3.	Η δημόσια συζήτηση σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της Ευρώπης.....	8
3.1.	Η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	8
3.2.	Οι απόψεις των εθνικών κοινοβουλίων	12
4.	Μελλοντικές προοπτικές Η Ευρώπη στο νέο θεσμικό πλαίσιο	14
4.1.	Το θέμα της ανάθεσης εξουσιών καταναγκαστικού χαρακτήρα — Άρθρο 88 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ	14
4.2.	Ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας.....	15
5.	Συμπεράσματα και συστάσεις.....	16
5.1.	Δημιουργία ενός μόνιμου κοινού ή διακοινοβουλευτικού φόρουμ	17
5.2.	Αύξηση της διαφάνειας: μια νέα στρατηγική επικοινωνίας με το ΕΚ και τα εθνικά κοινοβούλια.....	18
5.3.	Διαχωρισμένοι ρόλοι.....	19

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Ιδρυτική πράξη της Ευρωπόλ αποτελεί η απόφαση του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2009¹. Η απόφαση αυτή καταργεί το προηγούμενο νομικό πλαίσιο, μια σύμβαση που τέθηκε σε ισχύ το 1998² και τροποποιήθηκε το 2007 με την έναρξη ισχύος τριών πρωτοκόλλων.³

Σκοπός της απόφασης του Συμβουλίου ήταν πρώτον και κύριον να αντικαταστήσει τη νομική βάση της Ευρωπόλ με μια πράξη πιο ευέλικτη από μια διεθνή συμφωνία. Δεύτερον, η απόφαση του Συμβουλίου αντικατέστησε τη διακυβερνητική χρηματοδότηση με επιδότηση προερχόμενη από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, παρέχοντας έτσι στην Ευρωπόλ το καθεστώς οργανισμού της ΕΕ. Η απόφαση δεν μετέβαλε την ουσία του οργανισμού — που συνίσταται σε ένα ευρωπαϊκό κέντρο στήριξης της επιβολής του νόμου για τη συγκέντρωση, ανταλλαγή και ανάλυση πληροφοριών σχετικά με διασυνοριακές μορφές εγκληματικότητας που θίγουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη —, παρά το γεγονός ότι η εντολή της Ευρωπόλ επεκτάθηκε από το «οργανωμένο» στο «σοβαρό» έγκλημα. Θεσπίστηκαν και άλλες αλλαγές, οι οποίες δεν επηρέασαν, ωστόσο, τον θεμελιώδη χαρακτήρα της αποστολής της Ευρωπόλ, η οποία παραμένει ένα κέντρο στήριξης για την επιβολή του νόμου χωρίς αναγκαστικές εξουσίες.

Η απόφαση του Συμβουλίου τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 2010, ένα μήνα μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής ΣΛΕΕ).

Το άρθρο 88 της ΣΛΕΕ προβλέπει ένα νέο νομικό καθεστώς για την Ευρωπόλ. Ορίζει ότι η Ευρωπόλ διέπεται από α) κανονισμό(ούς), που εκδίδεται(ονται) σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, ήτοι με συναπόφαση. Μια πτυχή του/των μελλοντικού(ών) κανονισμού(ών) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο/οι οποίος(οί) θα θεσπίζει(ουν), μεταξύ άλλων, τη δομή και τα καθήκοντα της Ευρωπόλ, αφορά τις διαδικασίες κοινοβουλευτικού **ελέγχου** των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από κοινού με τα εθνικά κοινοβούλια. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης⁴ καλεί την Επιτροπή να καταρτίσει έγγραφο προβληματισμού σχετικά με τις διαδικασίες αυτές.

Το μελλοντικό νομικό πλαίσιο της Ευρωπόλ αποτελεί αντικείμενο συνεχιζόμενου προβληματισμού, τον οποίο καθοδηγεί η Επιτροπή και περιλαμβάνει όλα τα βασικά όργανα και ενδιαφερόμενους φορείς, ιδίως εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Στο πλαίσιο του προβληματισμού αυτού, τα όργανα θα κληθούν να υποβάλουν συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή

¹ Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Απριλίου 2009, για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ), (ΕΕ L 121 της 15.5.2009, σ. 37) (στο εξής η «απόφαση του Συμβουλίου»).

² ΕΕ C 316 της 27.11.1995, σ.1.

³ 1. Πρωτόκολλο που καταρτίστηκε βάσει του άρθρου 43 παράγραφος 1 της σύμβασης για την ίδρυση ευρωπαϊκής αστυνομικής υπηρεσίας (σύμβαση Europol), για την τροποποίηση του άρθρου 2 και του παραρτήματος της εν λόγω σύμβασης, ΕΕ C 358 της 13.12.2000, σ. 2.

2. Πρωτόκολλο που τροποποιεί τη σύμβαση για την ίδρυση ευρωπαϊκής αστυνομικής υπηρεσίας (σύμβαση Ευρωπόλ) και το πρωτόκολλο σχετικά με τα προνόμια και τις ασυλίες της Ευρωπόλ, των μελών των οργάνων της, των αναπληρωτών διευθυντών και των υπαλλήλων της, ΕΕ C 312 της 16.12.2002, σ. 2.

3. Πρωτόκολλο καταρτισθέν, βάσει του άρθρου 43 παράγραφος 1 της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Ευρωπόλ), το οποίο τροποποιεί την εν λόγω σύμβαση, ΕΕ C 002 της 6.1.2004, σ. 3.

⁴ Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης — Μια ανοικτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες, ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ.1.

και να υλοποιηθούν αποτελεσματικά μηχανισμοί κοινοβουλευτικού ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 88 της ΣΛΕΕ.

Κατά την τελευταία δεκαετία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (εφεξής ΕΚ), και ειδικότερα η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, εξέδωσε διάφορα ψηφίσματα και άλλα έγγραφα προβληματισμού σχετικά με τον δημοκρατικό έλεγχο.

Επιπλέον, το 2001 η σουηδική προεδρία παρουσίασε λεπτομερή καταγραφή των υφιστάμενων νομικών διατάξεων σχετικά με κοινοβουλευτικούς ελέγχους παράλληλα με προτάσεις επέκτασης του ρόλου του ΕΚ σε θέματα σχετικά με την Ευρωπόλ⁵.

Οι συνεισφορές αυτές είχαν ως αναφορά τις διατάξεις της σύμβασης της Ευρωπόλ, καθώς και τις προτάσεις για πράξεις του Συμβουλίου με τις οποίες καταρτίστηκαν τα προαναφερθέντα τρία πρωτόκολλα για την τροποποίηση της σύμβασης. Εξάλλου, η παρούσα ανακοίνωση θα εξετάσει τη θέση που διατύπωσε το ΕΚ σχετικά με την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύσταση της Ευρωπόλ.

Η Ευρωπόλ είναι ο πρώτος ευρωπαϊκός οργανισμός που δραστηριοποιείται στο πεδίο της αστυνομικής συνεργασίας. Κατά τον χρόνο έναρξης αυτής της δημόσιας συζήτησης⁶, επρόκειτο για έναν τομέα στον οποίο κυριαρχούσε σε μεγάλο βαθμό διακυβερνητική διαδικασία λήψης αποφάσεων, στο περιθώριο της κοινοτικής έννομης τάξης, όπου το ΕΚ είχε πολύ περιορισμένες εξουσίες. Αρχικά (σύμφωνα με την αρχική σύμβαση), η κοινοβουλευτική εποπτεία περιορίστηκε στην προώθηση, από την Προεδρία του Συμβουλίου, ετήσιας ειδικής έκθεσης σχετικά με τις δραστηριότητες της Ευρωπόλ και σε διαβούλευση σε περίπτωση τροποποιήσεων της σύμβασης. Κρίθηκε ότι η συμμετοχή της Ευρωπόλ σε αστυνομικές δραστηριότητες και ο κεντρικός ρόλος της στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών καταστολής απαιτούσε κοινοβουλευτικό έλεγχο ενός είδους που δεν περιοριζόταν στις διατάξεις που προβλέπει η Σύμβαση. Η επεξεργασία πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — κύρια δραστηριότητα της Ευρωπόλ — έχει δυνητικό αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα των φυσικών προσώπων, ιδίως στο δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν. Ένα πιο ισχυρό σύστημα κοινοβουλευτικού ελέγχου θεωρήθηκε το μέσο για να ενισχυθεί η δημοκρατική νομιμότητα σε αυτόν τον τομέα.

Η παρούσα ανακοίνωση καταγράφει τον προβληματισμό και τις απόψεις που εκφράστηκαν στο παρελθόν σχετικά με την κοινοβουλευτική εποπτεία της Ευρωπόλ και επεξηγεί τους ελέγχους που πραγματοποιούνται επί του παρόντος επί των δραστηριοτήτων του οργανισμού. Με βάση τα παραπάνω, η ανακοίνωση συνάγει συμπεράσματα και διατυπώνει συστάσεις που σκοπό έχουν να τροφοδοτήσουν μελλοντικές συζητήσεις. Ανάμεσα στις υποβληθείσες προτάσεις, ορισμένες μπορούν να υλοποιηθούν εντός του υφιστάμενου πλαισίου της νομικής βάσης της Ευρωπόλ. Για άλλες θα απαιτηθεί περαιτέρω προβληματισμός και θα μπορούσαν να εξεταστούν σε νέα πρόταση κανονισμού για την Ευρωπόλ, μαζί με αλλαγή της νομικής βάσης σύμφωνα με το άρθρο 88 της ΣΛΕΕ, την οποία προτίθεται να υποβάλει η Επιτροπή ως το 2013, μετά την αξιολόγηση της τρέχουσας απόφασης του Συμβουλίου και τη διενέργεια εκτίμησης των επιπτώσεων.

⁵ Βλ. έγγραφο του Συμβουλίου 8677/01 Ευρωπόλ 39, σημείωμα της σουηδικής Προεδρίας στην επιτροπή του άρθρου 36, Δημοκρατικός έλεγχος της Ευρωπόλ.

⁶ Οι συζητήσεις που προηγήθηκαν της έγκρισης της σύμβασης της Ευρωπόλ άρχισαν τη δημόσια συζήτηση σχετικά με τον δημοκρατικό έλεγχο. Κατά την υποστήριξη της δημιουργίας της Ευρωπόλ, ο εισηγητής Hartmut Nassauer κάλεσε σε αναθεώρηση της σύμβασης ώστε να ενταθεί ο κοινοβουλευτικός έλεγχος. (Περίληψη δημόσιας συζήτησης στην ολομέλεια της 14ης Μαρτίου 1996 — αναφορά φακέλου διαδικασίας: INI/1994/2221).

2. ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ ΣΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η απόφαση του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπόλ θεσπίζει νέες εξουσίες για το ΕΚ. Στην πραγματικότητα, μεταβάλλει ριζικά τους όρους της σχέσης μεταξύ Ευρωπόλ και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Με την ενσωμάτωση της Ευρωπόλ στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ, το ΕΚ συμμετέχει πλέον άμεσα στην καθοδήγηση των δραστηριοτήτων του νεοσυσταθέντος οργανισμού, ιδίως υπό την ιδιότητά του ως σκέλους της αρμόδιας για τον προϋπολογισμό αρχής.

2.1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Διαδικασία του προϋπολογισμού

Από άποψη κοινοβουλευτικής επιρροής, η σημαντικότερη καινοτομία της απόφασης του Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπόλ συνδέεται με την αλλαγή του καθεστώτος της Ευρωπόλ από διακυβερνητικό φορέα σε οργανισμό της ΕΕ, πράγμα που συνεπάγεται άμεση χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Σημαίνει επίσης ότι η Ευρωπόλ υπόκειται στους δημοσιονομικούς κανονισμούς της ΕΕ. Υπό την ιδιότητά του ως σκέλους της αρμόδιας για τον προϋπολογισμό αρχής, το ΕΚ μπορεί να έχει άμεση επίδραση στις δραστηριότητες του νέου οργανισμού⁷.

Εξάλλου, το ΕΚ είναι αρμόδιο για τον έλεγχο του προϋπολογισμού⁸. Λαμβάνοντας υπόψη σύσταση του Συμβουλίου, το ΕΚ προβαίνει στην απαλλαγή του Διευθυντή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Η Ευρωπόλ υποχρεούται επίσης να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατόπιν αιτήσεως του τελευταίου, οιαδήποτε αναγκαία πληροφορία για την ομαλή εφαρμογή της διαδικασίας απαλλαγής για το υπό εξέταση οικονομικό έτος.

Απευθείας ανταλλαγές με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Μια νέα διάταξη της απόφασης ανοίγει τον δρόμο για τακτικές και επίσημες ανταλλαγές μεταξύ του ΕΚ και της Ευρωπόλ, παρέχοντας στο ΕΚ το δικαίωμα να ζητήσει, ανά πάσα στιγμή, από τον πρόεδρο του Συμβουλίου, τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και τον διευθυντή να εμφανιστούν ενώπιον του ΕΚ για να συζητήσουν θέματα που άπτονται της Ευρωπόλ, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας⁹. Είναι σημαντικό ότι υπάρχει σήμερα η υποχρέωση συμμόρφωσης με το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πρόκειται επίσης για σημαντική καινοτομία, από την άποψη ότι η διάταξη επιτρέπει στο ΕΚ να υποβάλλει ανεξάρτητες ερωτήσεις στον Διευθυντή. Μια τέτοια ισχυρή υποχρέωση συνιστά σημαντική καινοτομία στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων (εφεξής ΔΕΥ).

Διαβούλευση σχετικά με τα μέτρα εφαρμογής

Πρέπει να ζητείται η γνώμη του ΕΚ για κάθε μέτρο εφαρμογής της τρέχουσας νομικής βάσης που λαμβάνει τη μορφή απόφασης του Συμβουλίου.

Η απόφαση του Συμβουλίου περιέχει ορισμένες διατάξεις σχετικά με τις πληροφορίες που γνωστοποιούνται στο ΕΚ. Οι εν λόγω διατάξεις συνιστούν βελτίωση σε σχέση με όσα εισήγαγε στη σύμβαση το αποκαλούμενο δανικό πρωτόκολλο του 2003:

Πληροφορίες στο ΕΚ μέσω του Συμβουλίου

⁷ Άρθρο 42 παράγραφος 1 της απόφασης του Συμβουλίου.

⁸ Άρθρο 43 παράγραφοι 6, 9 και 10 της απόφασης του Συμβουλίου.

⁹ Άρθρο 48 της απόφασης του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο εγκρίνει/υιοθετεί και προωθεί στο ΕΚ σε ετήσια βάση τα ακόλουθα έγγραφα¹⁰ για λόγους ενημέρωσης:

- την κατάσταση εσόδων και εξόδων, το σχέδιο του πίνακα προσωπικού και τον τελικό προϋπολογισμό,
- το πρόγραμμα εργασίας για τις μελλοντικές δραστηριότητες της Ευρωπόλ¹¹
- τη γενική έκθεση πεπραγμένων της Ευρωπόλ για το προηγούμενο έτος.

Πληροφορίες προς το ΕΚ μέσω της κοινής εποπτικής αρχής¹²

Η κοινή εποπτική αρχή διαβιβάζει τις εκθέσεις πεπραγμένων της, οι οποίες καταρτίζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, όχι μόνο στο Συμβούλιο αλλά και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹³.

2.2. Εθνικά κοινοβούλια

Η εποπτεία των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ από τα εθνικά κοινοβούλια ασκείται μέσω του ελέγχου που ασκούν στις κυβερνήσεις τους, σύμφωνα με τους συνταγματικούς κανόνες κάθε κράτους μέλους.

Η αρμοδιότητα για την καθοδήγηση και την εποπτεία της Ευρωπόλ εναπόκειται στο διοικητικό της συμβούλιο. Το εν λόγω συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών, υποβάλλει με τη σειρά του εκθέσεις στο Συμβούλιο. Τα μέλη του Συμβουλίου που ασχολούνται με τα ζητήματα της Ευρωπόλ, δηλαδή οι υπουργοί Εσωτερικών ή Δικαιοσύνης, υπόκεινται σε εθνικό κοινοβουλευτικό έλεγχο.

Έκαστος των υπουργών αυτών είναι υπεύθυνος για την παροχή επαρκών πληροφοριών σχετικά με τη λειτουργία της Ευρωπόλ στο εθνικό του/της κοινοβούλιο, έναντι του οποίου μπορεί να λογοδοτήσει για την πολιτική του Υπουργείου όσον αφορά την Ευρωπόλ. Η Ευρωπόλ ελέγχεται συνεπώς ήδη από τα εθνικά κοινοβούλια.

Όπως αναφέρεται στο τμήμα 3.2 κατωτέρω, η προπαρασκευαστική έκθεση της Γραμματείας της Διάσκεψης κοινοβουλευτικών οργάνων ειδικευμένων στις υποθέσεις της Ένωσης (εφεξής COSAC) για την 41η διάσκεψη της COSAC περιγράφει τις τρέχουσες πρακτικές σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της Ευρωπόλ¹⁴.

Οι καταστάσεις ποικίλλουν. Ο έλεγχος που ασκούν ορισμένες εθνοσυνελεύσεις περιορίζεται σε *ad hoc* έλεγχο της Ευρωπόλ βάσει εγγράφων κατά τη συζήτηση πράξεων, π.χ. πρόταση τροποποίησης των αρμοδιοτήτων της Ευρωπόλ. Παραδείγματος χάρη, η απόφαση του

¹⁰ Άρθρο 37 παράγραφος 10 της απόφασης του Συμβουλίου.

¹¹ Επιπλέον, το άρθρο 27 παράγραφος 4 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 652/2008 της Επιτροπής, της 9ης Ιουλίου 2008, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2343/2002 για τη θέσπιση δημοσιονομικού κανονισμού-πλαισίου για τους οργανισμούς που αναφέρονται στο άρθρο 185 του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 181/23 της 10 Ιουλίου 2008, σ. 23-34) όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό αριθ. 652/2008 της Επιτροπής, της 9ης Ιουλίου 2008, ορίζει ότι η Ευρωπόλ «διαβιβάζει στην Επιτροπή και στην αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή το αργότερο μέχρι τις 31 Μαρτίου κάθε έτους το σχέδιο του προγράμματος εργασίας της».

¹² Η ανεξάρτητη και εξωτερική αρχή της Ευρωπόλ για την παρακολούθηση της προστασίας των δεδομένων.

¹³ Άρθρο 34 παράγραφος 6 της απόφασης του Συμβουλίου.

¹⁴ Ενδέκατη εξαμηνιαία έκθεση: Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση — διαδικασίες και πρακτικές σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, που καταρτίστηκαν από τη Γραμματεία της COSAC και παρουσιάστηκαν στην 41η Διάσκεψη των επιτροπών κοινοτικών και ευρωπαϊκών υποθέσεων των κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 11-12 Μαΐου 2009, Πράγα, www.cosac.eu.

Συμβουλίου για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας υπήρξε ζήτημα που απαίτησε τη διενέργεια εκ των προτέρων ελέγχου στα εθνικά κοινοβούλια¹⁵.

Αλλα κοινοβούλια χρησιμοποιούν το δικαίωμά τους να ζητούν από τις κυβερνήσεις τους να λογοδοτήσουν για θέματα ΕΕ ως μέσο για τη λήψη πληροφοριών σχετικά με την Ευρώπη ανά πάσα στιγμή [π.χ. στο Βέλγιο η Βουλή των Αντιπροσώπων (*Chambre des Représentants*), στη Γαλλία η Γερουσία (*Sénat*)]. Άλλες πρακτικές περιλαμβάνουν άμεσες σχέσεις μεταξύ των κοινοβουλίων και του εθνικού αντιπροσώπου της χώρας τους στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρώπης ή ετήσιες συζητήσεις σχετικά με εκθέσεις για την Ευρώπη.

Στην περίπτωση της Δανίας και της Ιρλανδίας, οι κυβερνήσεις πρέπει να ζητήσουν κοινοβουλευτική έγκριση πριν συμφωνήσουν, στο Συμβούλιο, για τη συμμετοχή της χώρας τους σε μέτρα που αφορούν τον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων. Και τα δύο κοινοβούλια συζητούν ζητήματα της Ευρώπης αν το θέμα βρίσκεται στην ημερησία διάταξη συνεδρίασης του Συμβουλίου ΔΕΥ. Συνεπώς, τα εν λόγω κοινοβούλια μπορούν ακόμη να ασκήσουν άμεση επιρροή επί αποφάσεων που αφορούν την Ευρώπη.

Όσον αφορά τις δυνατότητες ενδοκοινοβουλευτικής συνεργασίας στο μέλλον, η έκθεση ανέφερε: «Τα εθνικά κοινοβούλια ελέγχουν σήμερα την Ευρώπη στο πλαίσιο των εξελεγκτικών συστημάτων τους στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό περιλαμβάνει τις επιτροπές για θέματα ΕΕ, σε άλλες περιπτώσεις τις εξειδικευμένες επιτροπές, η συνδυασμό και των δύο».

¹⁵ Για παράδειγμα, κατά τη διαδικασία που προηγήθηκε της έκδοσης της απόφασης του Συμβουλίου, τούτο οδήγησε σε επιφύλαξη από μέρους του κοινοβουλίου της Τσεχικής Δημοκρατίας, το οποίο εξέδωσε ψήφισμα στο οποίο τονίζει την ανάγκη να πληρούν τα προτεινόμενα μέτρα τις απαιτήσεις της αναλογικότητας. Η επιτροπή συνταγματικών και νομικών υποθέσεων συνέστησε την έγκριση της πρότασης από την κυβέρνηση υπό την προϋπόθεση τήρησης ορισμένων όρων.

3. Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Το ισχύον πλαίσιο κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ευρωπόλ, όπως παρατίθεται στο τμήμα 2, αντικατοπτρίζει τις ιστορικές εξελίξεις της τελευταίας δεκαετίας στη δημόσια συζήτηση σχετικά με την εποπτεία της Ευρωπόλ. Η παρούσα ανακοίνωση λαμβάνει επίσης ιδιαίτερα υπόψη απόψεις που εκφράστηκαν στο παρελθόν με σκοπό τη δημιουργία ενός προσήκοντος συστήματος κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ευρωπόλ.

3.1. Η θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

► Οι προηγούμενες απόψεις και αιτήματα του ΕΚ επί του θέματος μπορούν να συνοψιστούν ευρέως ως εξής¹⁶:

Ενσωμάτωση στο κοινοτικό δίκαιο και χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της ΕΚ

Το ΕΚ ζήτησε επανειλημμένα να διέπεται η Ευρωπόλ από το κοινοτικό δίκαιο, ειδικότερα, αλλά όχι αναγκαστικά, εφόσον επρόκειτο να αποκτήσει διασυννοριακές επιχειρησιακές αρμοδιότητες. Το ΕΚ πρότεινε επίσης να ενσωματωθεί ο προϋπολογισμός της Ευρωπόλ στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Λόγω της λίαν χρονοβόρας και δυσκίνητης διαδικασίας

¹⁶ α) Ψήφισμα σχετικά με την Europol το οποίο εκδόθηκε στις 14 Μαρτίου 1996, A4-0061/96 βάσει της έκθεσης του Hartmut Nassauer, Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων — *εφεξής το ψήφισμα του 1996*.

β) Σύσταση προς το Συμβούλιο σχετικά με την Ευρωπόλ: ενίσχυση του κοινοβουλευτικού ελέγχου και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της: A4-0064/1999, μη νομοθετικό ψήφισμα που εγκρίθηκε στις 13 Απριλίου 1999, βάσει πρότασης σύστασης σχετικά με την Ευρωπόλ: ενίσχυση του κοινοβουλευτικού ελέγχου και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων, Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων, Εισηγητής: Hartmut Nassauer, 23 Φεβρουαρίου 1999, A4-0064/99 — *εφεξής η σύσταση του 1999*.

γ) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την «πορτογαλική πρωτοβουλία», A5-0312/2000, που εγκρίθηκε στις 14 Νοεμβρίου 2000, βάσει έκθεσης της εισηγήτριας Άννας Καραμάνου, Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων — *εφεξής το ψήφισμα του 2000*.

δ) «Κοινή βελγική και σουηδική πρωτοβουλία» - Ψήφισμα με τροποποιήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εγκρίθηκε στις 13 Νοεμβρίου 2001 βάσει έκθεσης σχετικά με την πρωτοβουλία του Βασιλείου του Βελγίου και του Βασιλείου της Σουηδίας σχετικά με την έκδοση πράξης του Συμβουλίου για την κατάρτιση πρωτοκόλλου που τροποποιεί τη σύμβαση για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Ευρωπόλ) κτλ., Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων, Εισηγητής: Maurizio Turco, 24 Οκτωβρίου 2001, ΤΕΛΙΚΟ A5-0370/2001 — *εφεξής ψήφισμα του 2001*.

ε) «Κοινή βελγική και ισπανική πρωτοβουλία» - Μη νομοθετικό ψήφισμα που εγκρίθηκε στις 30 Μαΐου 2002 (P5-TA(2002)0269) βάσει έκθεσης σχετικά με την πρωτοβουλία του Βασιλείου του Βελγίου και του Βασιλείου της Ισπανίας σχετικά με την έκδοση πράξης του Συμβουλίου για την κατάρτιση πρωτοκόλλου που τροποποιεί τη σύμβαση για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Ευρωπόλ) κτλ. και σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς το Συμβούλιο σχετικά με τη μελλοντική ανάπτυξη της Ευρωπόλ και την πλήρη ένταξή της στο θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων, Εισηγητής: Gérard M.J. Deprez, 16 Μαΐου 2002, ΤΕΛΙΚΟ A5-0173/2002 — *εφεξής η σύσταση του 2002*.

στ) Σύσταση προς το Συμβούλιο σχετικά με τη μελλοντική ανάπτυξη της Ευρωπόλ (2003/2070 (INI) — Μη νομοθετικό ψήφισμα που εγκρίθηκε στις 10 Απριλίου 2003 (P5_TA(2003)0186, με βάση εισηγητική έκθεση των: Christian Ulrik von Boetticher, Maurizio Turco, 7 Απριλίου 2003 A5-0116/2003 — *εφεξής η σύσταση του 2003*.

ζ) Νομοθετικό ψήφισμα της 17ης Ιανουαρίου 2008 σχετικά με την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ), P6TA (2008)0015 με βάση την έκθεση σχετικά με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ), Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων, Εισηγητής: Agustín Díaz de Mera García Consuegra, 15.11.2007 A6-0447/2007 — *εφεξής ψήφισμα του 2008*.

τροποποίησης της σύμβασης, το ΕΚ επέμεινε για αντικατάστασή της με απόφαση του Συμβουλίου.

Ενημέρωση και αίτηση της γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Η παροχή (απλής) ενημέρωσης σε ετήσια ειδική έκθεση των πεπραγμένων της Ευρωπαϊκής κρίθηκε ανεπαρκής.

Το ΕΚ ζήτησε να ενημερώνεται τακτικά (ανά τρίμηνο) σχετικά με τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής. Εξάλλου, κάλεσε το Συμβούλιο να λάβει υπόψη το δικαίωμα στην ενημέρωση και στη διαβούλευση το οποίο κατοχυρώνεται στην πρώην συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, ανέφερε ότι αναμένει να ζητείται η γνώμη του σε ένα πλήρες φάσμα θεμάτων που αφορούν τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής και ζήτησε να λαμβάνεται η γνώμη του δεόντως υπόψη.

Το 2001, το ΕΚ εξέφρασε την επιθυμία να ζητείται η γνώμη του σχετικά με τον καθορισμό των τομέων προτεραιότητας για την ανάληψη δράσης από την Ευρωπαϊκή.

Ενίσχυση των εθνικών και των ευρωπαϊκών διαδικασιών κοινοβουλευτικού ελέγχου

Οι υφιστάμενες ρυθμίσεις όσον αφορά τους εθνικούς κοινοβουλευτικούς ελέγχους περιγράφηκαν ως δύσκαμπτες και αναποτελεσματικές λόγω του διακυβερνητικού χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής. Το ΕΚ κάλεσε το Συμβούλιο να ενσωματώσει σε μελλοντική συνθήκη της ΕΕ διατάξεις πλήρους κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ευρωπαϊκής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το 2001, το ΕΚ ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση αναθεώρησης της σύμβασης για την Ευρωπαϊκή ώστε να εναρμονιστεί με τις υψηλότερες προδιαγραφές δημοκρατικού ελέγχου των αστυνομικών αρχών των κρατών μελών.

Ενόψει της έκδοσης απόφασης του Συμβουλίου, απευθύνεται έκκληση προς τα εθνικά κοινοβούλια και το ΕΚ να μεριμνήσουν ώστε οι διαδικασίες ελέγχου της Ευρωπαϊκής να μην είναι λιγότερο αυστηρές από εκείνες που εφαρμόζονται στις τροποποιήσεις της σύμβασης (διαδικασία κύρωσης). Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να συζητήσουν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν τα εθνικά κοινοβούλια να συμμετέχουν στην έγκριση τυχόν τροποποιήσεων της απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή ¹⁷.

Διακοινοβουλευτικός συντονισμός και άσκηση από τα εθνικά κοινοβούλια υφιστάμενων δικαιωμάτων

Τα εθνικά κοινοβούλια κλήθηκαν να λάβουν δεόντως υπόψη το δικαίωμα και την υποχρέωσή τους να ελέγχουν τις ενέργειες των μελών του αρμόδιου εθνικού συμβουλίου τους για την Ευρωπαϊκή καθώς και των εκπροσώπων των κρατών μελών στο διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής. Αυτό θα πρέπει να γίνεται σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής

Στο ψήφισμά του του 1996, το ΕΚ είχε καλέσει σε μελλοντική επανεξέταση της σύμβασης για την Ευρωπαϊκή ώστε να εκτιμηθεί το ενδεχόμενο ανάθεσης ερευνητικών αρμοδιοτήτων στην Ευρωπαϊκή, στο πλαίσιο της εντολής της. Εξάλλου, το ΕΚ τάχθηκε υπέρ της χορήγησης επιχειρησιακών (το οποίο ερμηνεύεται ως «αναγκαστικών») αρμοδιοτήτων στην Ευρωπαϊκή «μόνον εάν εξασφαλισθεί ότι οι αρμοδιότητες αυτές θα ασκούνται υπό τις οδηγίες της

¹⁷ Έγγραφο εργασίας σχετικά με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπαϊκή), το οποίο προηγήθηκε του ψηφίσματος του 2008, Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων, Εισηγητής: Agustín Díaz de Mera García Consuegra, 19 Φεβρουαρίου 2007 PE 384.589v01-00.

Επιτροπής, και ότι μια τέτοια ευρωπαϊκή αστυνομική υπηρεσία θα είναι υπόλογη προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια»¹⁸.

Σε μεταγενέστερο στάδιο, το ΕΚ κάλεσε το Συμβούλιο να μη χορηγήσει διασυνοριακές επιχειρησιακές αρμοδιότητες στην Ευρωπόλ αν δεν προβλεφθεί ένας επαρκής μηχανισμός ελέγχου βάσει του κοινοτικού δικαίου στον οποίο θα συμμετέχει και το ΕΚ. Το 2007, το ΕΡ επανέλαβε ότι η χορήγηση κατάλληλων επιχειρησιακών αρμοδιοτήτων ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τη βελτίωση του δημοκρατικού ελέγχου.

► Υποβλήθηκαν επίσης ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις:

Ο ρόλος μιας διακοινοβουλευτικής επιτροπής

Θα πρέπει να ζητείται από την προεδρία του Συμβουλίου, ή από εκπρόσωπό της, να εμφανίζονται ενώπιον κάθε μεικτής επιτροπής την οποία ενδέχεται να συγκροτήσει το ΕΚ σε συνεργασία με τα εθνικά κοινοβούλια, με σκοπό την εξέταση θεμάτων που αφορούν την Ευρωπόλ.

Μεγαλύτερη διαφάνεια μέσω της βελτίωσης της παροχής πληροφοριών

Στις προτάσεις περιλαμβάνεται το δικαίωμα να ζητείται ανταλλαγή απόψεων με τον Διευθυντή ή την προεδρία του Συμβουλίου βάσει της ειδικής ετήσιας έκθεσης και της έκθεσης για την προστασία των δεδομένων. Διατυπώθηκε επίσης πρόταση για τη θέσπιση επίσημου δικαιώματος πρόσκλησης του διευθυντή της Ευρωπόλ ενώπιον της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής ή εμφάνισης του Διευθυντή ίδια πρωτοβουλία.

Συμμετοχή στις διαδικασίες διορισμού και απόλυσης του Διευθυντή

Το ΕΚ συμμετέχει, από κοινού με το Συμβούλιο, στις διαδικασίες ορισμού και απόλυσης του Διευθυντή και των Υποδιευθυντών¹⁹. Σύμφωνα με το ψήφισμα του 1996, οι απόψεις του ΕΚ θα πρέπει «να ληφθούν δεόντως υπόψη».

Εκπρόσωποι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπόλ

Στο συμβούλιο συμμετέχει ένας εκπρόσωπος κάθε κράτους μέλους, καθώς και δύο εκπρόσωποι της Επιτροπής και δύο εκπρόσωποι του ΕΚ, έκαστος με δικαίωμα μιας ψήφου²⁰.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το τρίτο πρωτόκολλο της σύμβασης της Ευρωπόλ, το οποίο τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2007, θέσπισε ορισμένες βελτιώσεις όσον αφορά το δικαίωμα του ΕΚ να ενημερώνεται και να ζητείται η γνώμη του. Ειδικότερα, το Συμβούλιο ζητεί τη γνώμη του ΕΚ σχετικά με την υιοθέτηση σειράς μέτρων που άπτονται των διαφόρων πτυχών της λειτουργίας της Ευρωπόλ²¹. Επιπλέον, θεσπίστηκε η δυνατότητα να εμφανίζεται η προεδρία του Συμβουλίου, με ή χωρίς τη συμμετοχή του διευθυντή της Ευρωπόλ, ενώπιον του ΕΚ για να συζητήσουν γενικά θέματα σχετικά με την Ευρωπόλ.²²

¹⁸ Σημείο 15 του ψηφίσματος του 1996.

¹⁹ α) Σημείο 11 του ψηφίσματος του 1996.
β) Τροπολογία 8 του ψηφίσματος του 2000.
γ) Σύσταση 4 της σύστασης του 2002.
δ) Σύσταση 4 της σύστασης του 2003.

²⁰ α) Τροπολογία 7 του ψηφίσματος του 2000.
β) Σύσταση 4 της σύστασης του 2002.
γ) Σύσταση 4 της σύστασης του 2003.

²¹ Άρθρο 34 παράγραφος 1 της Σύμβασης.

²² Άρθρο 34 παράγραφος 2 της Σύμβασης.

Εν ολίγοις, μέσω των τροποποιήσεων αυτών στην αρχική σύμβαση, αντιμετωπίστηκαν ορισμένες τουλάχιστον από τις ανησυχίες που ήγειρε το ΕΚ κατά τα πρώτα έτη δραστηριότητας της Ευρωπόλ.

► Αφού ζητήθηκε η γνώμη του σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με την ίδρυση της Ευρωπόλ, το ΕΚ εκθέτει την άποψή του στο νομοθετικό ψήφισμα της 17ης Ιανουαρίου 2008.²³

Κατά την υποβολή της πρότασης, η Επιτροπή είχε λάβει υπόψη ορισμένες από τις σημαντικότερες συστάσεις που είχε διατυπώσει νωρίτερα το ΕΚ. Η απόφαση του Συμβουλίου ενσωματώνει την Ευρωπόλ στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ όσον αφορά τη νομική βάση και τη χρηματοδότηση. Αυτή η ένταξη του οργανισμού σε κοινοτικό καθεστώς αυξάνει τις δυνατότητες κοινοβουλευτικού ελέγχου, μέσω της συμμετοχής του ΕΚ στη διαδικασία έγκρισης αποφάσεων εφαρμογής, μέσω της υποχρεωτικής αίτησης γνωμοδότησης του ΕΚ και, το κυριότερο, μέσω του θεμελιώδους ρόλου του στην έγκριση του προϋπολογισμού, περιλαμβανομένου του πίνακα προσωπικού, καθώς και στη διαδικασία απαλλαγής.

Είναι επίσης σημαντικό ότι το αίτημα θέσπισης της υποχρέωσης της προεδρίας του Συμβουλίου, του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του Διευθυντή να εμφανίζονται ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν σχετικού αιτήματός του, «για τη συζήτηση ζητημάτων που άπτονται της Ευρωπόλ ενσωματώθηκε επίσης τελικά στο κείμενο της απόφασης του Συμβουλίου²⁴.

Από τις 55 τροποποιήσεις που υπέβαλε το ΕΚ επί διαφόρων πτυχών της προτεινόμενης απόφασης, ξεχώρισαν τρεις κύριες ομάδες προτάσεων που αφορούν τη βελτίωση της δημοκρατικής υποχρέωσης λογοδοσίας και διακυβέρνησης:

Ενίσχυση του κοινοβουλευτικού ελέγχου, ιδίως μέσω διακοινοβουλευτικής επιτροπής

Επισημαίνοντας την ανάγκη για ορισμένες περαιτέρω βελτιώσεις της δημοκρατικής υποχρέωσης λογοδοσίας της Ευρωπόλ μετά την επέκταση των επιχειρησιακών της αρμοδιοτήτων, το ΕΚ ζήτησε να υποβάλλει ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ή ο διευθυντής της Ευρωπόλ τις προτεραιότητες της Ευρωπόλ για το προσεχές έτος «ενώπιον μικτής επιτροπής η οποία απαρτίζεται από μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων, προκειμένου να εξασφαλίζεται δημοκρατικός διάλογος με την κοινωνία των πολιτών και καλύτερος έλεγχος των δραστηριοτήτων της».²⁵

Αν (1) η πρόβλεψη για το σχέδιο προϋπολογισμού, το προσχέδιο προϋπολογισμού περιλαμβανομένου του πίνακα προσωπικού και του τελικού προϋπολογισμού, (2) πρόγραμμα εργασίας σχετικά με τις μελλοντικές δραστηριότητες της Ευρωπόλ και (3) γενική έκθεση πεπραγμένων της Ευρωπόλ, υποβληθούν στο ΕΚ «το οποίο, αν χρειαστεί, μπορεί να τα εξετάσει, ενδεχομένως σε συνεργασία με τα εθνικά κοινοβούλια»²⁶, καθίσταται δυνατή η έγκαιρη εμπλοκή του στο στάδιο προγραμματισμού.

Η διαβίβαση των σχεδίων εγγράφων ετήσιου προγραμματισμού στο ΕΚ μόνο (και όχι στα εθνικά κοινοβούλια) έγινε δεκτή, αλλά μόνο για ενημερωτικούς λόγους και όχι για γνωμοδότηση. Τούτο παρέχει στο ΕΚ αποφασιστική επιρροή στο πλαίσιο της διαδικασίας του προϋπολογισμού.

²³ Ψήφισμα του 2008.

²⁴ Άρθρο 48 της απόφασης του Συμβουλίου για την Ευρωπόλ .

²⁵ Τροπολογία 50.

²⁶ Τροπολογία 39.

Η ιδέα της υποχρέωσης εμφάνισης ενώπιον διακοινοβουλευτικής επιτροπής δεν έγινε δεκτή από το Συμβούλιο, και συνεπώς δεν περιελήφθη στο κείμενο της απόφασης. Εξάλλου, η εν λόγω επιτροπή δεν συγκροτήθηκε από το ΕΚ από κοινού με τα εθνικά κοινοβούλια.

Συμμετοχή στις διαδικασίες ορισμού του Διευθυντή

Το ΕΚ θα έχει το δικαίωμα να θέτει ερωτήσεις στους υποψηφίους, να διατυπώνει τη γνώμη του και να δηλώνει σειρά προτίμησης. Το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να λαμβάνει τις απόψεις αυτές υπόψη κατά τον διορισμό του Διευθυντή. Η πρόταση αυτή δεν έγινε δεκτή.

Αυστηρότερες διατάξεις για την προστασία των δεδομένων

Το ΕΚ προσδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ενίσχυση των διατάξεων για την προστασία των δεδομένων ώστε να θεσπίζονται πρόσθετες διασφαλίσεις. Τούτο περιλαμβάνει την προϋπόθεση να λαμβάνεται υπόψη «το επίπεδο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου»²⁷ στις σχέσεις της Ευρώπης με τρίτες χώρες.

Δεν δόθηκε συνέχεια στην ιδέα άμεσης συμμετοχής του ΕΚ στις διαδικασίες προστασίας των δεδομένων.

3.2. Οι απόψεις των εθνικών κοινοβουλίων

► Τα εθνικά κοινοβούλια έχουν κυρίως χρησιμοποιήσει το φόρουμ COSAC για να αναγγείλουν την οικεία ημερήσια διάταξη όσον αφορά τον εθνικό κοινοβουλευτικό έλεγχο της Ευρώπης.

Η COSAC ζήτησε συντονισμένη κοινοβουλευτική εποπτεία της Ευρώπης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια. Το εν λόγω φόρουμ δεν πρότεινε τον τρόπο θέσπισης λειτουργικών διαδικασιών, αλλά κάλεσε για διαβούλευση και συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στη συζήτηση για την εφαρμογή δημοκρατικού ελέγχου²⁸.

Το 2009, ωστόσο, κατά την προετοιμασία της 41ης διάσκεψής της, η Γραμματεία της COSAC εκπόνησε ενδιαφέρουσα έκθεση βάσει ερωτηματολογίου το οποίο απέστειλε σε όλα τα κοινοβούλια των κρατών μελών της ΕΕ. Δεδομένου ότι ένα μέρος της έκθεσης ασχολείται με το θέμα του κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ευρώπης, παρέχει επισκόπηση της κατάστασης σε εθνικό επίπεδο, καθώς και τις προτάσεις των εθνικών κοινοβουλίων²⁹.

*Προτάσεις έμπρακτης εφαρμογής της κοινοβουλευτικής συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 88 της ΣΛΕΕ*³⁰.

Πολλά κοινοβούλια διατύπωσαν την άποψη ότι είτε οι συνεδριάσεις της μικτής επιτροπής είτε οι μικτές κοινοβουλευτικές συνεδριάσεις θα πρέπει να θεωρούνται μέσα για την επίτευξη αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των κοινοβουλίων. Όσον αφορά τη σύνθεσή τους, οι προτάσεις εκτείνονταν από τη χρήση των υφιστάμενων διακοινοβουλευτικών συνεδριάσεων, τη σύσταση ειδικής μικτής επιτροπής απαρτιζόμενης από μέλη των εθνικών κοινοβουλίων

²⁷ Τροπολογία 58.

²⁸ Τελευταία συμπεράσματα: Συμπεράσματα της 44ης Διάσκεψης (XLIV COSAC), Βρυξέλλες, 24 -26 Οκτωβρίου 2010, Συμπεράσματα της 42ης Διάσκεψης (XLII COSAC), Στοκχόλμη, 4-6 Οκτωβρίου 2009 και Συμπεράσματα της 41ης Διάσκεψης (XLI COSAC), Πράγα, 10-12 Μαΐου 2009 www.cosac.eu.

²⁹ Ενδέκατη εξαμηνιαία έκθεση: Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση — διαδικασίες και πρακτικές σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, που καταρτίστηκαν από τη Γραμματεία της COSAC και παρουσιάστηκαν στην 41η Διάσκεψη των επιτροπών κοινοτικών και ευρωπαϊκών υποθέσεων των κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 11-12 Μαΐου 2009, Πράγα, www.cosac.eu.

³⁰ Το οποίο καλύπτει επίσης την αξιολόγηση δραστηριοτήτων της Eurojust που προβλέπονται στο άρθρο 85 της ΣΛΕΕ.

και του ΕΚ, μέχρι τη βελτίωση του ρόλου της υφιστάμενης COSAC. Εξετάστηκε επίσης το ενδεχόμενο συνδυασμού όλων των ανωτέρω.

Η έκθεση περιλαμβάνει ευρύ φάσμα απόψεων σχετικά με τον δυνητικό ρόλο της COSAC στον έλεγχο των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ. Ορισμένα κοινοβούλια ανέφεραν ότι η COSAC θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως φόρουμ συζήτησης, μέσω της ανταλλαγής ιδεών και πληροφοριών, καθώς και βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τον δημοκρατικό έλεγχο της Ευρωπόλ. Ορισμένα κοινοβούλια πρότειναν να καλείται ο διευθυντής της Ευρωπόλ να συμμετέχει στις συζητήσεις αυτές για να παρέχει σε τακτική βάση πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες της Ευρωπόλ, και ο έλεγχος των δραστηριοτήτων της Ευρωπόλ να περιλαμβάνεται σε τακτική βάση στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της COSAC. Ωστόσο, άλλες εθνοσυνελεύσεις, υποστηριζόμενες από το ΕΚ, διατύπωσαν την ανησυχία ότι τα στοιχεία αυτά δεν θα ήταν σύμφωνα με τον τρέχοντα ρόλο της COSAC και ότι θα αποτελούσαν μάλλον αντικείμενο εξειδικευμένης επιτροπής του ΕΚ.

Βελτίωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου σε εθνικό επίπεδο μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης της Λισαβόνας³¹

Τα περισσότερα κοινοβούλια δεν έχουν συζητήσει, όπως φαίνεται, το θέμα σε βάθος και γι' αυτό αναφέρθηκαν ελάχιστες μόνο συγκεκριμένες αλλαγές. Ορισμένα, ωστόσο, είχαν ήδη προσδιορίζει λεπτομερώς τη μελλοντική τους συμμετοχή, συστήνοντας για παράδειγμα μια ειδική διοικητική ομάδα δράσης, οργανώνοντας συσκέψεις με αρμόδιους βουλευτές και κυβερνητικούς εκπροσώπους και καταρτίζοντας αξιολόγηση του τρέχοντος συστήματος ελέγχου.

► Το ειδικό θέμα του δημοκρατικού ελέγχου της Ευρωπόλ υπήρξε επίσης αντικείμενο δημόσιας συζήτησης σε ειδική διακοινοβουλευτική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε το 2001 στη Χάγη σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της Ευρωπόλ.

Το σχέδιο ψηφίσματος της προαναφερθείσας διάσκεψης περιλάμβανε για πρώτη φορά συγκεκριμένες προτάσεις όσον αφορά τον εθνικό κοινοβουλευτικό έλεγχο της Ευρωπόλ³².

Η βασική σύσταση συνίστατο στη δημιουργία της «επιτροπής Parlropol». Υπήρχε η πρόθεση να αποτελέσει η «Parlropol» ένα δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών και ανάλυσης πρωτοβουλιών με πιο εναρμονισμένο τρόπο. Επρόκειτο να απαρτίζεται από «βουλευτές των εθνικών κοινοβουλίων και του ΕΚ ασχολούμενων με αστυνομικά και δικαστικά ζητήματα τα οποία υπόκεινται σε μορφές ευρωπαϊκής συνεργασίας ή ενσωμάτωσης στο πλαίσιο του Συμβουλίου Υπουργών ή στο πλαίσιο των διευθυντικών οργάνων της Ευρωπόλ».

Το δίκτυο αυτό θα διευκόλυνε επίσης μια εναρμονισμένη προσέγγιση από διάφορους εθνικούς κοινοβουλευτικούς μηχανισμούς ελέγχου μέσω των κυβερνητικών εκπροσώπων των κρατών μελών. Από την προαναφερθείσα έκθεση της COSAC του 2009 προκύπτει ότι ήταν δύσκολο για τα εθνικά κοινοβούλια να συγκεντρώσουν, μόνα τους, επαρκείς πληροφορίες επί των σχετικών αποφάσεων του Συμβουλίου Υπουργών και του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπόλ.

³¹ Ενδέκατη εξαμηνιαία έκθεση: Εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση — διαδικασίες και πρακτικές σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, που καταρτίστηκαν από τη Γραμματεία της COSAC και παρουσιάστηκαν στην 41η Διάσκεψη των επιτροπών κοινοτικών και ευρωπαϊκών υποθέσεων των κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέρος 1.2.

³² Σχέδιο ψηφίσματος της διακοινοβουλευτικής διάσκεψης σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της Ευρωπόλ στη Χάγη, 8 Ιουνίου 2001.

4. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ Η ΕΥΡΩΠΟΛ ΣΤΟ ΝΕΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η συνθήκη της Λισαβόνας επέφερε ορισμένες καινοτομίες που έχουν άμεσο αντίκτυπο στη μελλοντική προοπτική της Ευρωπόλ και άμεση επίπτωση στο θέμα του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

4.1. Το θέμα της ανάθεσης εξουσιών καταναγκαστικού χαρακτήρα — Άρθρο 88 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ

Κατά την προηγούμενη δεκαετία, η επέκταση της αποστολής της Ευρωπόλ ώστε να συμπεριλάβει εξουσίες καταναγκαστικού χαρακτήρα υπήρξε ένα ζήτημα που παρέμεινε ανοικτό. Ωστόσο, κατά τις συζητήσεις που ακολούθησαν, η υποθετική θέσπιση εξουσιών καταναγκαστικού χαρακτήρα συνδεόταν με το προαπαιτούμενο μεγαλύτερου κοινοβουλευτικού και δικαστικού ελέγχου της Ευρωπόλ. Στην ανακοίνωσή της του 2002³³, η Επιτροπή ανέφερε ότι η υιοθέτηση ριζικότερων μέτρων κοινοβουλευτικού ελέγχου θα καθίστατο αναγκαία αν μελλοντικά επρόκειτο να ανατεθούν στην Ευρωπόλ ερευνητικές αρμοδιότητες. Ανάλογο συμπέρασμα αναφέρθηκε τελευταία φορά στο έγγραφο εργασίας του εισηγητή της επιτροπής LIBE τον Φεβρουάριο του 2007³⁴.

Σήμερα αποκλείεται μια τέτοια εξέλιξη. Το άρθρο 88 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ αποκλείει τη μελλοντική ανάθεση εξουσιών καταναγκαστικού χαρακτήρα στην Ευρωπόλ: *«Κάθε επιχειρησιακή δράση της Ευρωπόλ πρέπει να διεξάγεται σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους μέλους ή των κρατών μελών στο έδαφος του οποίου ή των οποίων διεξάγονται. Η εφαρμογή μέτρων καταναγκαστικού χαρακτήρα εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών»*.

Η Ευρωπόλ δεν διαθέτει καμία από τις αρμοδιότητες οι οποίες εμπίπτουν κατά κανόνα στην αρμοδιότητα των εθνικών αστυνομικών αρχών, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα σύλληψης, διεξαγωγής κατ'οίκον έρευνας ή παρακολούθησης τηλεφωνικών συνδιαλέξεων. Η διάταξη που χορηγεί στην Ευρωπόλ το δικαίωμα να ζητεί από τα κράτη μέλη να κινούν ποινικές έρευνες³⁵ της επιτρέπει απλώς να αναλαμβάνει δράση σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και να μην εξαναγκάζει ένα κράτος μέλος να το πράξει. Η Ευρωπόλ δεν μπορεί να διενεργήσει ανεξάρτητες έρευνες στα κράτη μέλη. Το αυτό ισχύει και για τη συμμετοχή υπαλλήλων της Ευρωπόλ σε κοινές ομάδες έρευνας³⁶, η οποία πραγματοποιείται για τη στήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων, ενώ η λήψη μέτρων καταναγκαστικού χαρακτήρα εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των αρχών του κράτους μέλους³⁷.

³³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο – Δημοκρατικός Έλεγχος της Ευρωπόλ, 26.2.2010, COM (2002) 95 τελικό.

³⁴ Έγγραφο εργασίας σχετικά με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Ευρωπόλ, Επιτροπή ατομικών ελευθεριών και εσωτερικών υποθέσεων, Εισηγητής: Agustín Díaz de Mera García Consuegra, 19 Φεβρουαρίου 2007 PE 384.589v01-00.

³⁵ Άρθρο 7 της απόφασης του Συμβουλίου. Το δικαίωμα αίτησης για την κίνηση έρευνας περιλαμβανόταν ήδη στο άρθρο 3 της σύμβασης για την Ευρωπόλ. Σήμερα τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ανταποκριθούν στο αίτημα της Ευρωπόλ, ενώ πριν καλούνταν απλώς να το πράξουν, μπορούν όμως ακόμη να αποφασίσουν να μην κινήσουν την αιτούμενη έρευνα.

³⁶ Άρθρο 6 της απόφασης του Συμβουλίου.

³⁷ Στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 371/2009 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2008, που τροποποιεί τον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ) αριθ. 549/69 περί καθορισμού των κατηγοριών των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 12, του άρθρου 13 δεύτερο εδάφιο και του άρθρου 14 του πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών των Κοινοτήτων (ΕΕ L 121 της 15.5.2009, σ.1) διευκρινίζεται ότι το προσωπικό της Ευρωπόλ που συμμετέχει σε κοινές ομάδες έρευνας δεν καλύπτεται από ετεροδικία.

4.2. Ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας

Η συνθήκη της Λισαβόνας αυξάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εθνικών κοινοβουλίων ώστε να συμβάλουν ενεργά στην καλή λειτουργία της Ένωσης³⁸. Σύμφωνα με τον νέο ρόλο τους στις πολιτικές διαδικασίες:

- τους κοινοποιούνται από την Επιτροπή τα σχέδια νομοθετικών πράξεων (ταυτόχρονα με τη διαβίβασή τους στο ΕΚ και στο Συμβούλιο),
- μεριμνούν ότι το Συμβούλιο τηρεί την αρχή της επικουρικότητας.

Με τον τρόπο αυτόν τα εθνικά κοινοβούλια είναι πλέον σημαντικοί παράγοντες στα αρχικά στάδια χάραξης της ευρωπαϊκής πολιτικής.

Σε ό,τι αφορά μελλοντικό κανονισμό της Ευρωπόλ, όπως ορίζει το άρθρο 88 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στον έλεγχο των σχεδίων νομοθετικών πράξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει επίσης επιπτώσεις στο θέμα του κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ευρωπόλ.

Βάσει του πλαισίου της Λισαβόνας, τα εθνικά κοινοβούλια έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις και έχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν την άποψή τους. Σύμφωνα με τις εθνικές συνταγματικές διαδικασίες, τα εθνικά κοινοβούλια μπορούν να εκδώσουν γνώμη επί κάθε νομοθετικής πρότασης του νομοθέτη της ΕΕ. Ανάλογα με το εθνικό δίκαιο, η γνώμη του Κοινοβουλίου μπορεί να είναι δεσμευτική ως προς τη θέση της κυβέρνησης στο Συμβούλιο.

Ως εκ τούτου, τα εθνικά κοινοβούλια θα μπορούν επίσης να συμβάλουν στη διαμόρφωση του μελλοντικού κανονισμού που θα διέπει την Ευρωπόλ.

³⁸ Άρθρο 12 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είναι επιβεβλημένη η εποπτεία των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την επιβολή του νόμου, κυρίως όταν αυτές επηρεάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες των πολιτών. Στην περίπτωση της Ευρώπης, το άρθρο 88 της ΣΛΕΕ προβλέπει τη θέσπιση μηχανισμών ελέγχου από μέρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων. Η αποστολή και τα καθήκοντα της Ευρώπης μπορούν δυνητικά να επηρεάσουν το δικαίωμα των φυσικών προσώπων στην ιδιωτική ζωή³⁹. Επιβάλλεται συνεπώς η άσκηση ελέγχου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από κοινού με τα εθνικά κοινοβούλια ώστε να βελτιωθεί η δημοκρατική νομιμότητα αυτού του ιδιαίτερου τομέα διακρατικής συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ.

Τα τελευταία έτη, οι συζητήσεις σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης συχνά εστιάζονταν σε ενδεχόμενη επέκταση του ρόλου της ώστε να συμπεριλαμβάνει την ανάθεση αρμοδιοτήτων καταναγκαστικού χαρακτήρα παρόμοιων με εκείνες που ανατίθενται στις εθνικές αστυνομικές αρχές. Υπήρξε γενική συναίνεση ότι μια τέτοια επέκταση των αρμοδιοτήτων της θα συμβάδιζε με την ενίσχυση των κοινοβουλευτικών εξουσιών εποπτείας.

Όπως προαναφέρθηκε, παρά τη σταδιακή ενίσχυση των καθηκόντων της, η Ευρώπη δεν έχει αποκτήσει καταναγκαστικά ή αυτόνομα μέσα δράσης⁴⁰ και η ΣΛΕΕ δεν επιτρέπει να αποκτήσει ο οργανισμός εξουσίες καταναγκαστικού χαρακτήρα στο μέλλον.

Λόγω του χαρακτήρα των αρμοδιοτήτων της Ευρώπης, οι υφιστάμενοι ελεγκτικοί μηχανισμοί θεωρούνται εν γένει ότι είναι ενδεδειγμένοι από νομική άποψη και, στο σύνολό τους, οι εν λόγω μηχανισμοί προχωρούν πέρα από τα εν γένει ισχύοντα όσον αφορά τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των αστυνομικών υπηρεσιών στα κράτη μέλη. Υπάρχουν, ωστόσο, ορισμένα εκκρεμή ζητήματα στη δημόσια συζήτηση σχετικά με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Ορισμένα από αυτά εθίγησαν σε πρόσφατη συνεδρίαση της διακοινοβουλευτικής επιτροπής⁴¹.

Πρώτον, οι υφιστάμενοι έλεγχοι μέσω των κοινοβουλίων, των εθνικών αρχών εποπτείας δεδομένων, της κοινής εποπτικής αρχής της Ευρώπης και του διοικητικού συμβουλίου θεωρείται ότι ασκούνται κατά τρόπο έμμεσο, αποσπασματικό και δύσκολο να κατανοηθεί. Τα εθνικά κοινοβούλια ειδικότερα κρίνουν δύσκαμπτη τη διαδικασία εποπτείας μέσω του ελέγχου που ασκεί ο κυβερνητικός τους εκπρόσωπος στο διοικητικό συμβούλιο ή στο Συμβούλιο. Επιπλέον, συναντούν δυσκολίες στον συντονισμό των μεταξύ τους προσπαθειών. Ενδεχομένως υπάρχει ακόμη η αντίληψη στα εθνικά κοινοβούλια ότι στερούνται ενημέρωσης σχετικά με το έργο της Ευρώπης.

Δεύτερον, ελλείψει ουσιαστικού νομοθετικού ρόλου, το ΕΚ επιθυμούσε επί ορισμένο διάστημα να ασκεί στενότερο και ενδεδειγμένο έλεγχο των δραστηριοτήτων της Ευρώπης.

³⁹ Άρθρο 8 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁴⁰ Ακόμη και το καθήκον που ανέλαβε προσφάτως η Ευρώπη στο πλαίσιο της εφαρμογής της συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας — η διαδικασία εξακρίβωσης των εισερχόμενων αιτήσεων παροχής δεδομένων — δεν αποτελεί καταναγκαστικό μέτρο.

⁴¹ Συνεδρίαση της διακοινοβουλευτικής επιτροπής με θέμα «Δημοκρατική λογοδοσία στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης: αξιολόγηση των Ευρώπης, Eurojust, Frontex και Schengen». 4-5 Οκτωβρίου 2010, Βρυξέλλες.

Η απόφαση του Συμβουλίου του 2009 θέσπισε καινοτομίες οι οποίες επέκτειναν σημαντικά τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έναντι της Ευρωπόλ και παρείχαν επίσης δυνατότητες σύστασης μηχανισμών τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών.

Ωστόσο, τα νέα αυτά εποπτικά μέσα δεν αφορούν τον συντονισμό μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων στο θέμα της παρακολούθησης. Επιπλέον, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος φορέας συγκέντρωσης των εθνικών κοινοβουλευτικών επιτροπών, σαν την COSAC, αρμόδιος για θέματα που άπτονται των αστυνομικών καθηκόντων, θα μπορούσε να αυξηθεί ο συντονισμός των προσπάθειών των εθνικών κοινοβουλίων.

Οι συστάσεις που αναφέρονται κατωτέρω σκοπό έχουν να αντιμετωπίσουν τα θέματα αυτά, παρέχοντας στοιχεία για την τροφοδότηση του διοργανικού διαλόγου σχετικά με τον μηχανισμό κοινοβουλευτικού ελέγχου. Οι προτάσεις που περιέχονται στα τμήματα 5.1 και 5.2 θα μπορούσαν να εφαρμοστούν ακόμη και πριν από την έκδοση νέου κανονισμού για την Ευρωπόλ, πράγμα που θα γίνει το 2013, λόγω της ανάγκης διενέργειας αξιολόγησης της τρέχουσας απόφασης του Συμβουλίου και εκτίμησης των επιπτώσεων.

Η μορφή και το περιεχόμενο των επερχόμενων διαδικασιών για τον δημοκρατικό έλεγχο της Ευρωπόλ θα εξαρτηθούν από τα συμπεράσματα που θα διαβιβάσουν τα όργανα και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς στο πλαίσιο του προβληματισμού για το μελλοντικό νομικό πλαίσιο της Ευρωπόλ. Στη διαδικασία αυτή, η οποία δρομολογήθηκε από την Επιτροπή τον Απρίλιο του 2010, συμμετέχουν όλοι οι θεσμικοί ενδιαφερόμενοι. Η πρώτη συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2010.

Τα αποτελέσματα των τρεχουσών εργασιών της διοργανικής ομάδας εργασίας για τους ρυθμιστικούς οργανισμούς⁴² θα συνεισφέρουν επίσης σημαντικά στη δημόσια συζήτηση. Ο συνολικός προβληματισμός θα έχει ύψιστη σημασία για μια ορθή και καλά μελετημένη πρόταση.

Η παρούσα ανακοίνωση εκλαμβάνεται ως το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

5.1. Δημιουργία ενός μόνιμου κοινού ή διακοινοβουλευτικού φόρουμ

Η Επιτροπή στηρίζει αυτή την ιδέα, η οποία προτάθηκε σε διάφορες περιπτώσεις και στηρίζεται επίσης από τα κοινοβούλια και τους πανεπιστημιακούς φορείς. Το θεσμικό πλαίσιο της συνθήκης της Λισαβόνας παρέχει μια νέα ευκαιρία για την πραγμάτωση αυτής της ιδέας⁴³.

Ένα διακοινοβουλευτικό φόρουμ θα μπορούσαν να συγκροτήσουν οι αρμόδιες για αστυνομικά θέματα επιτροπές των εθνικών κοινοβουλίων και του ΕΚ. Ο κοινός αυτός φορέας θα μπορούσε να συνέρχεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και να καλεί τον διευθυντή της Ευρωπόλ να συζητά θέματα σχετικά με το έργο του οργανισμού. Θα μπορούσε να συστήσει

⁴² Όπως προαναφέρθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2008)135 τελικό «Ευρωπαϊκοί οργανισμοί — η μελλοντική πορεία».

⁴³ Το άρθρο 9 του πρωτοκόλλου (αριθ. 1) σχετικά με τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, της ΣΛΕΕ αναφέρει: «Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια καθορίζουν από κοινού την οργάνωση και την προώθηση αποτελεσματικής και τακτικής διακοινοβουλευτικής συνεργασίας στο εσωτερικό της Ένωσης».

Το άρθρο 10 του πρωτοκόλλου (αριθ. 1) αναφέρει: «Διάσκεψη κοινοβουλευτικών οργάνων ειδικευμένων στις υποθέσεις της Ένωσης δύναται να υποβάλει οποιαδήποτε εισήγηση κρίνει σκόπιμη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Η διάσκεψη αυτή προωθεί επίσης την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ιδίως μεταξύ των ειδικευμένων επιτροπών τους.

ειδική υποομάδα, για να συνδέεται, παραδείγματος χάρη, απευθείας με την Ευρωπαϊκή⁴⁴. Η Επιτροπή συνιστά να καλείται και ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου να εμφανιστεί ενώπιον αυτού του φορέα.

Με τη δημιουργία του φόρουμ, θα συσταθεί ένας επίσημος μηχανισμός για την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό μεταξύ των εθνικών κοινοβουλίων και του ΕΚ με σκοπό την ενοποίηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (με την επιφύλαξη των εθνικών κοινοβουλευτικών διαδικασιών). Η Επιτροπή θα συμμετείχε ευχαρίστως ενεργά στις εργασίες αυτού του φορέα.

Ο κοινός αυτός φορέας θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτος ώστε να μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά. Εμπίπτει στην αρμοδιότητα τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και των εθνικών κοινοβουλίων να συντονίζουν τις εργασίες τους και να βελτιώνουν τη συνεργασία τους· θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να αναλάβουν αυτή την πρωτοβουλία και να οικειοποιηθούν τις ίδιες διαδικασίες.

5.2. Αύξηση της διαφάνειας: μια νέα στρατηγική επικοινωνίας με το ΕΚ και τα εθνικά κοινοβούλια

Για να δοθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η δυνατότητα να συνεισφέρει στην εκπόνηση στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών και να συμμετάσχει στον καθορισμό προτεραιοτήτων όσον αφορά τις δραστηριότητες του οργανισμού, θα ήταν χρήσιμο να διενεργηθεί δημόσια συζήτηση στο πλαίσιο της επιτροπής LIBE σχετικά με την πολυετή στρατηγική της Ευρωπαϊκής και το οικείο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας.

Κατά τα τελευταία έτη, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καταβάλει αξιοσημείωτες προσπάθειες για να βελτιώσει τη λογοδοσία, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη διαδικασιών στάθμισης των επιδόσεων. Σε ακανόνιστα διαστήματα, η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπονεί εκθέσεις αξιολόγησης και άλλα έγγραφα για την αποτίμηση των εργασιών της.

Η δημοκρατική νομιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα επωφεληθεί από την αύξηση της διαφάνειας έναντι του ΕΚ και των εθνικών κοινοβουλίων. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να διαβιβάζει συστηματικά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και, μέσω καθορισμένων σημείων επαφής, και στα εθνικά κοινοβούλια:

- τακτική επικαιροποίηση των επιχειρησιακών της επιτευγμάτων, και
- τα αποτελέσματα της «έρευνας μεταξύ των χρηστών»⁴⁵ (ανά διετία).

Για να εδραιωθεί η επικοινωνία μεταξύ ενός μελλοντικού διακοινοβουλευτικού φόρουμ και των διευθυντικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο τακτικής ανταλλαγής απόψεων επί τη ευκαιρία της υποβολής των στρατηγικών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των εκθέσεων που προαναφέρθηκαν από τον Διευθυντή και/ή τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου. Το δίκτυο του διακοινοβουλευτικού φόρουμ θα μπορούσε επίσης να λειτουργήσει ως δίαυλος επικοινωνίας, μέσω της ταχείας διαβίβασης στα εθνικά κοινοβούλια εγγράφων που αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τέλος, η Επιτροπή θα τηρεί τα κοινοβούλια ενήμερα σχετικά με την εξέλιξη της αξιολόγησης της απόφασης του Συμβουλίου για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁴⁴ Όπως πρότεινε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της του 2002.

⁴⁵ Η έρευνα μεταξύ των χρηστών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σταθμίζει το επίπεδο ικανοποίησης των πελατών όσον αφορά τις συνολικές επιδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιλεγμένα προϊόντα και υπηρεσίες και αποστέλλεται ηλεκτρονικά ανά διετία σε επιλεγμένους χρήστες στα κράτη μέλη και στις χώρες-εταίρους.

5.3. Διαχωρισμένοι ρόλοι

Εν αναμονή του μελλοντικού κανονισμού, θα ήταν σημαντικό να εξασφαλιστεί ο ικανοποιητικός διαχωρισμός μεταξύ νομοθετικών και εκτελεστικών εξουσιών, καθώς και μεταξύ αρχών με διαφορετικούς ρόλους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν θα συστήσει να διορίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέλη στο διοικητικό συμβούλιο.

Ομοίως, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο εκτελεστικός διευθυντής θα πρέπει να διορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο και όχι από το Συμβούλιο ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ώστε να μη μετατραπεί ο διορισμός του σε πολιτικό ζήτημα.